

VÝZKUMNÝ ÚSTAV LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ A MYSLIVOSTI, V.V.I.

**Zhodnocení kvality a stavu prostokořenného
sadebního materiálu buku lesního v lesních školkách
v ČR po extrémním suchu v létě 2015**

Vypracovali:

Ing. Jan Leugner, Ph.D.

Doc. Ing. Antonín Jurásek, CSc.

I/ 2016

Úvod

Vyhodnocení kvality sadebního materiálu BK se změření na požadavky normy ČSN 48 2115 „Sadební materiál lesních dřevin“ z hlediska kvality nadzemních částí. Toto hodnocení bylo prováděno v souvislosti s poškozením sadebního materiálu extrémním průběhem počasí v létě 2015.

V tomto období se vyskytovali extrémně vysoké teploty a bylo zaznamenáno extrémní sucho téměř na celém území ČR.

Hodnocení probíhalo v akreditované zkušební laboratoři „Školkařská kontrola“ na VS Opočno. Vzorčky sadebního materiálu byly odebrány průřezově z celého území ČR.

Výsledky

Výsledky hodnocení kvality sadebního materiálu ukázaly častý výskyt vícečetných výhonů, který byl způsobem průběžným poškozením terminálních pupenů v průběhu extrémním průběhem počasí v létě 2015. V naprosté většině případů však není v rozporu s normou ČSN 48 2115, která definuje „standartní sadební materiál“. Z ustanovení normy vyplývá, že vícečetné výhony vytvořené v posledním roce nejsou vadou, která by sadební materiál vyřazovala do „nestandardu“.

Ukázka sadebního materiálu s vícečetnými výhony, který stále odpovídá parametrům „standartního sadebního materiálu“ je uvedena na obrázcích 1 a 2.

Obr. 1: Ukázka sadebního materiálu s výskytem vícečetných výhonů, které splňují požadavky na „standartní sadební materiál“

Obr. 2: Ukázka sadebního materiálu s výskytem vícečetných výhonů, které splňují požadavky na „standartní sadební materiál“

U takovýchto typů sadebního materiálu s vícečetnými výhony lze obvykle očekávat obnovení apikální dominance v dalším roce věku stromku a možnost zařazení do standardní kvality. I pokud se dominance terminálního výhonu ve smyslu ČSN 482115 následně neobnoví (vícečetnost je povolena pouze u letorostů), lze obvykle standardní kvalitu docílit povoleným tvarováním nadzemní části stromku.

V menším měřítku se ve vzorcích sadebního materiálu vyskytovali jedinci, kteří požadavky normy na sadební materiál nesplňují, ukázky takového typu sadebního materiálu jsou uvedeny na obrázku 3.

Obr. 3: Ukázka sadebního materiálu s výskytem vícečetných výhonů, který nesplňuje požadavky na „standartní sadební materiál“

Při hodnocení kvality bylo dále zjištěno, že v partiích sadebního materiálu, které byly silně poškozeny extrémními teplotami a suchem nebyl často splněn parametr tloušťky kořenového krčku, což je třeba v roce hodnocení označit za nestandardní kvalitu. Ukázky těchto rostlin jsou na obrázku 4.

Obr. 4: Ukázka sadebního materiálu s nesplněným parametrem tloušťky kořenového krčku.

Závěr

Na základě výsledků měření v akreditované zkušební laboratoři „Školkařská kontrola“ a terénního šetření v různých školkařských subjektech v ČR lze konstatovat:

1. V naprosté většině kontrolovaných lesních školek se vyskytlo výrazné poškození nadzemních částí rozpěstovaného sadebního materiálu buku lesního. Příčinou byla pravděpodobně kombinace nepříznivých klimatických faktorů (vysoké teploty, sluneční záření a sucho). Toto poškození se projevily především defoliací, poškozením asimilačního aparátu, výraznou retardací přírůstu a poškozením pupenů.
2. Tyto nepříznivé podmínky způsobily výrazné ztráty na produkci (v některých případech došlo k totálnímu zničení rozpěstovaného sadebního materiálu).
3. Dalším typem poškození bylo zasychání terminálních výhonů a tvorbě vícečetných výhonů. Výrazná většina sadebního materiálu s vícečetnými výhony ovšem stále splňuje v roce hodnocení požadavky na „standardní sadební materiál“. Určitým problémem z hlediska kvality může být toto poškození v případě, že se nejedná o výsadbyschopný sadební materiál, ale předpokládá se jeho další pěstování ve školce (povolena je pouze vícečetnost letorostů). V tomto případě lze odvozovat z našich poznatků, že apikální dominance tedy i standardní kvalita se obvykle při takovémto typu poškození obnovuje. Pokud by k tomu nedošlo, lze obvykle standardní kvality docílit normou povoleným tvarováním nadzemní části stromků.
4. Jako nestandardní sadební materiál lze označit sazenice s nesplněným parametrem tloušťky kořenového krčku (takové rostliny byly výrazněji zastoupeny na silně poškozovaných školkařských záhonech) a také rostliny s výraznou netvárností nadzemní části a vícečetnými výhony, u kterých nelze obvykle očekávat obnovení apikální dominance (viz obr. 3)

Zprávu zpracoval Ing. Jan Leugner, Ph.D. v Opočně 20. 1. 2016